

DR. KERTAI GYÖRGY (1912 — 1968)

A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat Tanácsadó Testületének elnöke, dr. Kertai György 1968. május 11-én, 56 esztendősen korában elhunyt. A magyar földtani tudomány és kutatás hivatott vezetőjét, Társulatunk legfőbb támaszát veszítette el benne.

Élete az ismeretszerzés, kutatás, alkotás, szervezés és tanítás rohanó tempójú, gazdag termésű ötvözet volt.

Mint diák, mint geológus hallgató, élénk szakmai érdeklődéssel járta, kutatta a barlangokat. Első nyomtatásban publikált szakmai dolgozatát 1935-ben barlangi ásványokról írta. Fialat geológusként 1937-ben az olajkutatásba kapcsolódott be, és ettől kezdve egész életműve a kőolajiparral, a kőolajgeológiával fonódott össze. 1945-től egyre jelentősebb szerepet kapott a magyar olajkutatás irányításában. Az olajipar államosítása után kimunkálta a hazai kutatási programot, majd részt vett az egymást követő három- és ötéves tervek kidolgozásában. 1949—1956 között osztályvezető a minisztériumban, majd a Kőolajipari Igazgatóság helyettes vezetője. 1957-től az Országos Kőolaj- és Gázipari Tröszt kutatási főosztályának vezetője, majd a Tröszt vezérigazgató-helyettese volt. 1964-ben a Központi Földtani Hivatal elnöke lett. Vezetése alatt megsokszorozódott az ország szénhidrogén készlete, lehetővé vált a mai energiastruktúra és a hatalmas gázprogram kialakítása.

Tudományos munkásságának nagy része is a kőolajgeológiához kapcsolódik. Elsőként figyelte meg és kísérletekkel bizonyította a szénhidrogén telepekből származó kőzetminták felszíni vizsgálati eredményeinek összefüggését a várható termeléssel. Nemzetközi viszonylatban jelentős volt megállapítása, hogy hazánkban a fiatal geológiai korban is képződött kőolaj és földgáz. Vizsgálhatóan bizonyította a pannóniai korú márgák anyakőzet jellegét. Így került sor a kiscsehi, lendvaújfalui, nagylengyeli kőolaj- és földgáztelepek felkutatására.

Alig 40 évesen írta meg „A kőolaj és földgáz Magyarországon” címmel élete főművét, amelyben elsőként bizonyította be tudományos alaposággal, hogy Magyarországon érdemes, gazdaságos, tehát kell szénhidrogéneket kutatni. 1952-ben megjelent „Kőolajföldtani alapismeretek” c. munkájában a kőolajgeológia hazai alapjait rakta le. 1956-ban a mexikói világkongresszuson már a nemzetközi szaktekintélyek élvonalában áll, és az előfordulások rendszerezése terén, különösen a prognosztikus készletekre vonatkozóan kifejített elmélete rendkívüli érdeklődést váltott ki.

A magyarországi medencealakatokról szóló munkája ma is alapvető, nemcsak a kőolajipari, de Magyarország geológiájával bármely vonatkozásban foglalkozó szakemberek számára. Merész tektonikai elképzelései bátran szakítottak a korábbi, klasszikus felfogásokkal. Hangsúlyozta, hogy miután az ország területe túlnyomórészt medencealakat, morfológiai szempontból síkság, a geológiai problémák kulcsát gyakran éppen a medenceüledékek gyakorlati célú kutatásai hozzadják meg. Figyelmét különösen a Nagy-Alföldre fordította, ahol a századforduló óta jóformán eredménytelen szénhidrogénkutatások folytak, és ezért a gazdasági szakemberek jelentős csoportja bizonyítottan látta az alföldi szénhidrogénkutatás perspektívatlanságát, és annak folytatását felesleges, haszontalan munkának minősítette. Kertai György erélyesen sikraszállt e szemlélet ellen, és minden tudását latbavetve harcolt a nagyalföldi szénhidrogénkutatások meggyorsításáért és kiterjesztéséért. Az eredmény: Hajdúszoboszló, Pusztaföldvár, Battonya, Kunmadaras, Üllés, Algyő, Ásotthalom, Tázlár környékén feltárt jelentős kőolaj- és földgáztelepek bizonyítják koncepciójának helyességét.

Kidolgozta a Magyarországon lehetséges szénhidrogénkészletekre vonatkozó tervezetet. Ezt követte a szénhidrogéntelepek kialakulására, a szénhidrogének vándorlására és felhalmozódási törvényszerűségeire vonatkozó értekezése. Legutóbb a széndioxid és szénhidrogéngázok előfordulási törvényszerűségeivel foglalkozott, és a hazai széndioxidkincs eredetére vonatkozóan új megállapításokat rögzített.

Igen nagy szerepe volt abban, hogy a kőolaj és különösen a földgáz hazai termelésében óriási fejlődést értünk el: a felszabaduláskor mintegy 4 milliárd m³ földgázvagyonunk ma kereken 100 milliárd m³-t tesz ki. Ez teszi lehetővé az energiahordozók korszerűsítésének hatalmas kormányprogramját.

Átfogó elméleti és gyakorlati munkásságából fakadóan a legkorszerűbb szinten, magas tudományos igényrel tanította az egyetemen a kőolajföldtant és nevelte az új geológus nemzedéket.

Tudományos kutatásai és azok nyomán elért nagy jelentőségű elméleti és rendkívüli gyakorlati eredményei folytán bel- és külföldön egyaránt kimagasló szaktekintélyként ismerték el. 1953-ban kandidátus, 1962-ben akadémiai doktor lett, 1966-ban a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választotta. 1949-ben Kiváló Munkás kitüntetést, 1952-ben Munkaéremrendet, 1953-ban Kossuth-díjat, 1955-ben Magyar Munkaéremrendet, 1966-ban a Munkaéremrend arany fokozatát kapta elismerésül.

Közismert volt humanitásáról, magasfokú és rendkívül széleskörű műveltségéről. A Pártnak, a kommunizmus ügyének mindig odaadó, hű munkása volt. Számos társadalmi funkciót vállalt és látott el lelkiismeretesen.

Mint kisdíák, a barlangkutatástól indult el, mint fiatal szakember, barlangi ásványokról értekezett, és bár utóbb gazdag életműve a kőolajgeológiához kapcsolódott, a karsztgeológia, a karszt- és barlangkutatás ügye mindvégig kedves maradt számára. Érdekelte minden munkánk, minden eredményünk. Ajtaja mindig nyitva volt számunkra. Várta és szívesen hallgatta beszámolóinkat és mindig kész volt segíteni, ha kellett. Válságos helyzetében személyes kiállításával erősítette meg a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulatot, midőn a halála előtti hónapokban kezébe vette a Társulat sorsának rendezését. Reális megoldási tervet dolgozott ki, és pár héttel halála előtt terjesztette az illetékes szervek elé. Javaslatának eredményét már nem érthette meg. Azok megvalósulása és ennek nyomán a Társulat felvirágzása emlékének méltó megörökítése lesz.

Dr. Dénes György

Dr. KERTAI György
(1912—1968)

Professor Dr. KERTAI György, Akademiker, Kossuthpreisträger, Präsident des Ungarischen Zentralamtes für Geologie, Vorsitzender des Beirates der Gesellschaft für Höhlenforschung, ist am 11. Mai 1968, in seinem 56-sten Lebensjahr gestorben.

Als Student war er ein begeisterter Höhlenforscher, seine erste Abhandlung schrieb er über Höhlenmineralien. Als junger Geologe kam er in

die Erdölindustrie, und sein reiches Lebenswerk war von da an mit der Erdölgeologie verbunden.

Obwohl die Hauptrichtung seiner Tätigkeit sich von der Karstgeologie getrennt hat, blieb die Sache der Höhlenforschung immer lieb für ihn. Mit regem Interesse begleitete er die Arbeit der ungarischen Speleologen, und freute sich über ihre Ergebnisse.

Dr. KERTAI Dёрдь
(1912—1968)

Dr. Kertai Dёрдь академик, лауреат премии Кошута, профессор университета, председатель Центрального Геологического Управления, председатель научного совета Венгерского Общества по Спелеологии умер 11. мая 1968 года в 56 летнем возрасте.

Уже как школьник увлекался исследованием пещер, первую свою работу написал о полезных ископаемых в пещерах. Молодым геологом стал работать в нефтяной промышленности и дальнейшая его жизнь связана с геологией нефти.

Несмотря на то, что основная линия его работы отделилась от геологии карстов, изучение карста и пещер представлял и дальше большой интерес для др. Кертаи Дёрдь. Очень внимательно следил за работой венгерских спелеологов и их результатами.

Смертью др. Кертаи Дёрдь венгерская геология потеряла своего настоящего руководителя, а венгерская спелеология своего искреннего друга и опоры.

Dr. KERTAI György
(1912—1968)

D-ro Georgo Kertai akademiano, laŭreato de la premio Kossuth, universitata profesoro, la prezidanto de la Hungarlanda Centra Geologia Ofico, la prezidanto de la Konsilanta Korporacio de la Hungara Speleologia Asocio, en la aĝo de 56 jaroj, la 11-an de majo 1968 mortis.

Kiel student li fervore esploris la grotojn. Li skribis sian unuan disertacion pri grotaj mineraloj. Kiel juna geologo li alve nis al la industrio de stonoleo kaj sia riĉa verkaro estas kunligita kun la geologio de la stonoleo.

Kvankam la ĉefdirekto de sia agado disiĝis de la karstgeologio, la afero de la speleologio ĉiam restis ŝatata por D-ro Kertai. Li ĝismorte havis grandan intereson al la laboro de la hungaraj speleologoj kaj ĝoje salutis iliajn sukcesojn.

La hungara geologia scienco kaj esploro kompetentan direktiston, la hungara speleologio la plej gravan apogon perdis kun D-ro Kertai.